

Jaarvergadering 2009

10 oktober 2009

Vereniging tegen de Kwakzalverij,
Koepelkerk, Amsterdam

Aanwezig: elf bestuursleden en 83 gewone leden. De vergadering wordt geopend door de voorzitter, Cees Renckens. Hij herdenkt vier prominente leden die ons dit jaar zijn ontvallen: I. van de Graaff, erelid, L. Meinsma, J. van Noordwijk en M. Pleizier.

Verslag van de secretaris over het verenigingsjaar 2009. Het bestuur vergaderde het afgelopen jaar zes keer, vrijwel niemand liet zomaar verstek gaan. We hebben een zeer trouw bestuur. De heren dr. R.A.P. Koene en dr. J.T. Lumeij treden reglementair af, maar stellen zich herkiesbaar. Bij acclamatie worden zij herkozen. Mevrouw Catherine de Jong woonde een aantal vergaderingen bij en wordt benoemd tot lid van het bestuur.

Ledenbestand • Het aantal leden bedraagt 1995, een toename van 8.6% vergeleken met vorig jaar. Vorig jaar bedroeg de toename nog 4.5%. In deze tijden van recessie waar alles en iedereen te maken heeft met teruglopende ledenaantallen mogen we niet klagen. We hebben twee mensen geweigerd als lid aangezien zij overduidelijk hun brood verdienen als alternatief; volgens de reglementen moeten leden de doelstelling van de VtdK onderschrijven en dat leek hier niet het geval te zijn.

Onze ijverige webmaster die ook fungeert als assistent-secretaris, Jan Willem Nienhuys, heeft eens gekeken hoe het ledenbestand is samengesteld. Ongeveer de 60% van de leden is BIG geregistreerd. Verreweg de meesten zijn arts, er zijn wat dierenartsen en tandartsen bij en een enkele fysiotherapeut en verpleegkundige. Ongeveer 85% van de leden is man, in de populatie artsen als geheel is 77% man. Ongeveer twee procent is student-lid. Hoe zit het nu met de leeftijdsverdeling? Zijn we werkelijk een vereniging van 'grumpy old men' of zoals die leuke homeopathische arts Christien Klein pleegt te zeggen, een club van gepensioneerden met een hobby? We hebben geen leeftijden van leden in ons bestand, maar onze ijverige Nienhuys heeft er wat op gevonden. Hij is in het medisch adressenboek het jaar van afstuderen nagegaan en heeft dat vergeleken met het jaar van afstuderen van de artsenpopulatie als geheel en op basis daarvan een schatting gemaakt van de leeftijden. Naar schatting is ruim tien procent leden boven de 65. In de leeftijdsgroep 61-65 is

de VtdK wat oververtegenwoordigd ten opzichte van de populatie van dokters, maar met de jongere generaties, zeg tot 40 jaar, lijkt het bijna goed te zitten. Dat wil zeggen dat het percentage leden in die leeftijdsgroep goed spoort met de leeftijdsverdeling in de algemene populatie van artsen. Helemaal interessant wordt het als we de VtdK vergelijken met haar tegenpool, de alternatieve artsen. Die zijn in de leeftijdsgroep 61-65 precies even oververtegenwoordigd als in de VtdK, maar ze zijn in de jongere generaties zwaar ondervertegenwoordigd. Ongeveer 20% van artsen in de *Geneeskundige Adresgids* zit in de leeftijdsgroep 31-40 jaar, maar bij de alternatieve artsen is het vergelijkbare percentage ongeveer tien procent. Ter vergelijking: de VtdK zit op 17%. Een andere conclusie die we kunnen trekken is dat de basis van de alternatieve artsenverenigingen smaller wordt, steeds minder jonge artsen worden er lid van. Dat klopt wel zo'n beetje met wat wij bijvoorbeeld horen van de Koninklijke Vereniging voor Homeopathie Nederland die er over klaagt dat zij geen nieuwe leden meer krijgt en dat wijt aan het ageren van de VtdK. Hebben we toch wat bereikt.

Meester Kackadorisprijs • De VtdK heeft vorig jaar de prijs toegekend aan de NCRV voor haar kwakserie 'Uitgedokterd?!' De rector van de VU, Lex Bouter, eindigde als goede tweede vanwege zijn literatuuroverzicht van het nut van acupunctuur bij IVF. De NCRV en de heer Bouter waren hier niet erg mee ingenomen maar dat was ook niet de bedoeling. Voor zover ik kan nagaan heeft de NCRV geen alternatieve behandelingen meer gepromoot en heeft Lex Bouter zich in een privé-gesprek laten ontvallen dat hij eigenlijk helemaal niet in acupunctuur gelooft. Of hij van zijn geloof is gevallen door toedoen van de VtdK wist onze zegsman niet te vertellen. Ik geloof dat de Kackadorisprijs een goede manier is voor de VtdK om eens per jaar haar visie op wat nu kwakzalverij is onder de aandacht van het publiek te brengen. We zijn daarbij wel afhankelijk in hoeverre de pers e.e.a. oppikt en dat gaat de ene keer beter dan de andere. Dit jaar lijkt weer meer belangstelling te zijn bij de pers: ik ben tenminste al opgebeld door een aantal tv-rubrieken ('Pauw en Witteman' en 'DWDD') en een aantal journalisten heeft gezegd naar het symposium te zullen komen. En op de teletekstpagina van de NOS stond in de rubriek van belangrijke dingen die gaan spelen op zaterdag, dat bekend wordt gemaakt wie de kwakzalversprijs 2009 krijgt.

Pers en publiciteit • Dat brengt mij op het volgende punt, pers en publiciteit. Wij kunnen nu eenmaal niet zoals Olie B. Bommel in stilte goed doen en eenzaam onze weg gaan. Wat wij doen, zullen we aan de grote klok moeten hangen want anders kunnen we het net zo goed laten. Publiciteit is de olie bij de kwakzalverijbestrijding. Ik denk dat we over belangstelling van de pers niet te klagen hebben: als er vragen zijn op het gebied van alternatieve behandelwijzen wordt de VtdK vrijwel altijd geraadpleegd. Maar dit jaar was de VtdK door de affaires Millecam en Sickses wel heel veel in het nieuws en ik denk, hoewel ik het niet kan bewijzen, dat dit ook bijgedragen heeft aan de groei van het aantal leden. We kregen vooral veel nieuwe leden nadat de zaak Millecam weer voor de rechter was gebracht. We hebben kortom veel 'free publicity' De keerzijde van in het nieuws staan is dat ons ook nogal eens *hate mail* ten deel valt. Meestal van het type dat ik gisteren nog ontving naar aanleiding van de ongelukken in het Schepers Ziekenhuis: 'He kwakzalvers hoeveel doden moeten er nog vallen bij de zogenaamde medicie? 5 doden per dag ... hahahahaha wie is hier nu de kwakzalver?'. Ook de neuroloog uit Twente leverde een aantal *hate mails* op. Dat brengt mij op het punt van de toon van de discussie, want een probleem bij al die publiciteit is hoe wij ons moeten uitdrukken. Binnen het bestuur laait zo nu en dan de discussie op of het niet allemaal een tandje minder kan. Ik moet zeggen dat de verleiding soms wel groot is om de alterneuten weg te zetten als een stel lieden die van hun gezond niet weten. De VtdK is er groot mee geworden door luid en duidelijk te zeggen waar het op staat. Met meel in de mond bestrijd je nu eenmaal geen kwakzalvers. Vorig jaar heeft deze discussie zelfs onbedoeld de pers gehaald naar aanleiding van de gevangenneming van Radovan Karadzic in juli 2008. Zoals u weet had hij zich vermomd als alterneut en er was een in mijn ogen tamelijk onsmakelijke cartoon over gepubliceerd die ook op onze website stond. Na enige discussie binnen het bestuur is deze cartoon verwijderd, maar dat bleek niet onopgemerkt te zijn gegaan want *De Telegraaf* en *VN* maakten melding van een conflict binnen het bestuur van de VtdK; het was geen conflict maar wel een teken hoe lastig het is om de goede toon te vinden. We oefenen geen censuur uit op elkaar en als iemand het echt te gek vindt, dan wordt er wat aan gedaan. Hoe dit ook zij, het is prettig dat we voorlopig van de Hoge Raad de term 'kwakzalver' weer mogen gebruiken, mits we er maar bij zeggen wat we er mee bedoelen en dat we er vooral niet mee bedoelen dat de kwakzalver ook een oplichter is.

Ik wil nog even wat dieper ingaan op de PR van onze vereniging. Zoals ik net al vertelde bestaat de VtdK voornamelijk uit wat oudere dokters van het manlijke geslacht. Slechts twee procent van onze leden zijn student of agnio of wat dan ook. Ik zelf heb het vermoeden dat onze naamsbekendheid bij de jongere artsen en medische studenten eigenlijk vrij gering is. Hoewel we in eerste instantie een PR-bureau wilden inschakelen hebben we dat uiteindelijk maar niet gedaan: we kregen zo'n beetje de dingen terug die we zelf al wisten. We zijn nu zelf begonnen om in ieder geval onze naamsbekendheid te vergroten door op een website voor medische studenten te gaan adverteren. Ik denk dat het minder belangrijk is om veel studenten als lid aan te trekken dan onze naamsbekendheid in die kringen te vergroten en duidelijk te maken waar we voor staan. We zijn opvallend weinig succesvol bij twee andere beroepsgroepen in de gezondheidszorg, namelijk de verpleegkundigen en werkers in paramedische beroepen. Als iemand een goed idee heeft hoe we die het beste kunnen bereiken, houd ik me aanbevolen. Advertenties lijken niet veel te helpen. Verpleegkundigen worden steeds belangrijker, vooral wanneer het gaat om het voorlichten van patiënten. Ik maak u erop attent dat de Inspecteur die bij de IGZ belast is met 'toezicht' op alternatieve behandelaars, een verpleegkundige is. Het is in dit verband veelzeggend dat ongeveer tweederde van de verpleegkundigen vindt dat CAM gelijk behandeld moet worden als regulier. En hoe je fysiotherapeuten moet benaderen zou ik werkelijk niet weten. Ook bij hen vindt onze boodschap weinig weerklank, wellicht omdat daar helemaal weinig *evidence based* is, net als in de psychiatrie overigens. Misschien is het goed om met een positieve noot te eindigen: de VtdK krijgt eens in de vijf weken ruimte om in *De Telegraaf* haar mening te geven over een of ander onderwerp. Tot nu toe heb ik het nog niet meegemaakt dat er censuur is gepleegd. *De Telegraaf* waar we altijd een wat gespannen relatie mee hadden, geeft ons alle ruimte en we bereiken er het grote publiek mee.

KWF • Ik kom nu tot onze moeizame relatie met het KWF. Zoals u wellicht weet heeft de VtdK een poging ondernomen om met het KWF tot een zwarte lijst van kankerkwakzalvers te komen. Zelfs *de Volkskrant* besteedde er in 2007 aandacht aan op haar voorpagina. Kees van der Smagt had hier al een heel stuk voor op papier staan, toen de medewerker bij het KWF vorig plotseling werd teruggefloten. Het KWF zag niet welk belang er mee gediend werd en wilde vooral niet, zo was onze indruk,

zijn collectanten voor het hoofd stoten. Deze affaire kreeg nog een staartje toen de bazin van de desbetreffende medewerker om deze reden uit haar functie werd gezet. We hebben besloten om dan maar zelf verder te werken aan deze lijst.

Juridische zaken • Ik kom nu tot wat wel de hoogtepunten mogen worden genoemd uit het jongste verleden van onze vereniging, de zaak-Millecam en de zaak-Sickesz. Om met de laatste te beginnen: u zult allen op de hoogte zijn van de uitspraak van de Hoge Raad, waarbij het arrest van het Amsterdamse Hof werd vernietigd en de zaak werd verwezen naar het Hof in den Haag. De VtdK mag in ieder geval de term kwakzalver onder bepaalde voorwaarden, dat wel, weer gebruiken. We wachten nu af of mevrouw Sickesz deze zaak weer ahangig maakt bij het Haagse Hof. Het bestuur beraadt zich wat te doen. De andere zaak is de affaire Millecam die dankzij de inspanningen van Menso Westerouen van Meeteren tot gevolg heeft gehad dat Jomanda en de artsen zich voor de rechter hebben moeten verantwoorden. Zoals u weet is het OM in hoger beroep gegaan tegen de milde vonnissen die zijn uitgesproken. Wij wachten af. Er werden verder nog een tweetal zaken aangekaart bij het interne tuchtcollege van de KNMG en bij de IGZ: beide zaken hadden betrekking op de kwakzalvende dokters die meewerkten in het NCRV-programma 'Uitgedokterd?!'. Hoewel beide zaken tot nu toe niets opleverden, zijn ze wel interessant. In de KNMG-zaak werd Renckens niet ontvankelijk verklaard (de VtdK was geen partij) maar het tuchtcollege vond dat het reglement hier in feite tekortschoot en stelde voor om het reglement aan te passen. De zaak die aangekaart werd bij IGZ wegens het weigeren te vervolgen zal hopelijk nog eens staartje krijgen, de VtdK heeft nu de ombudsman benaderd. Dat de VtdK serieus genomen wordt in justitiële kringen hebben we gemerkt, want de VtdK is de laatste maanden gebeld door officieren van justitie in verband met zaken die ze hadden tegen kwakzalvers.

IGZ • Ik noemde de IGZ daarnet al, gezien de vele (onbevredigende) contacten en zelfs aanvaringen die de VtdK heeft met IGZ. Daarom is besloten ieder half jaar met elkaar in gesprek te gaan over lopende zaken. Afgesproken is dat we in voorkomende gevallen klachten over alternatieve behandelaars aan IGZ zullen voorleggen.

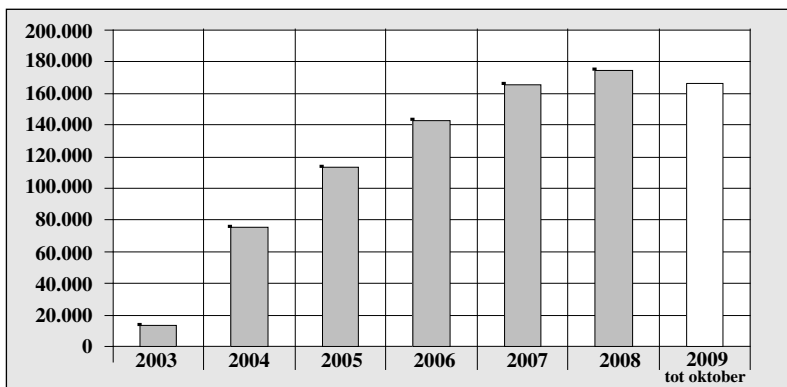
BTW • Een andere zaak die ons de laatste tijd zeer heeft bezig gehouden is de BTW-kwestie, het klinkt droog en abstract maar dat is het

niet. Het is *core business* voor de VtdK en we hebben er, zoals u niet ontgaan zal zijn, nu zelfs ons jaarcongres aan gewijd. Het gaat over de criteria waaraan behandelaars moeten voldoen willen zij zich met patiënten bezighouden. Interessant is dat we over deze BTW-kwestie geraadpleegd zijn door ambtenaren van VWS en Financiën, ook weer een bewijs dat men de VtdK steeds beter weet te vinden.

Laat ik tot een conclusie komen. • De kern van de vereniging wordt gevormd door de leden en het bestuur. Welnu met het aantal leden gaat het goed. Toen onze voorzitter aantrad in 1988 hadden we ongeveer 300, nu ruim 20 jaar later, is het ledental gestegen tot om en nabij de 2000. Maar misschien hadden we er wel 20.000 moeten hebben. We hebben een website met honderden nieuwe artikelen per jaar en vele tienduizenden bezoekers per jaar, Rob Koene zal daar straks nog het nodige over zeggen. We hebben een regelmatig verschijnend elektronische nieuwsbrief en een verenigingsblad dat driemaandelijks verschijnt. Als we het hier aan af meten gaat het goed met de VtdK. We komen verder veelvuldig in de pers, winnen rechtszaken, allemaal mooi en aardig, maar slagen we er ook in de kwakzalverij te bestrijden; zijn er door ons toedoen minder kwakzalvers of, om het nog wat anders te zeggen, wordt de gemiddelde consument wat wijzer? Het is natuurlijk altijd moeilijk om aan te geven wat het aandeel van de VtdK is in eventuele veranderingen in kwakland. Cees Renckens zal daar ook nog het nodige over zeggen, maar een goed teken dat we iets bereiken is dat het bestuur van de Kon. Ver voor Homeopathie klaagt, zoals eerder opgemerkt, dat door de VtdK veel minder artsen zich laten opleiden tot homeopaat; volgens de homeopaten omdat ze bang zijn voortdurend belachelijk gemaakt te worden door de VtdK. En in mijn eigen ziekenhuis, het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis zagen we een enorme daling van het aantal patiënten dat gebruik maakt van diëten. Dat daalde van 15% in 1999 naar minder dan één procent in 2008. Dat dat alleen op het conto van de VtdK geschreven kan worden is natuurlijk niet zo, maar dat we daar een bijdrage aan geleverd hebben is wel zeker. Moedig voorwaarts dus!

Frits van Dam

Verslag van de webredactie 2009 • De uitbreiding van de website is in volle gang. In de periode oktober 2008 tot en met september 2009 zijn er bijna 300 artikelen op de website geplaatst. De jaargangen van ons blad vanaf 1998 staan nu allemaal op onze site. Een aanvang is gemaakt met het op de site plaatsen van relevante lem-

Figuur. Aantal bezoekers van de website per jaar

ma's (met aanvullingen) uit *Tussen Waarheid en Waanzin* en een bijbehorende alfabetische vraagbaak. Dat werk is tot op ongeveer een derde gevorderd. Een probleem is dat de website zoveel artikelen bevat dat dingen er niet goed te vinden zijn. De webredactie ziet als mogelijke oplossing het aanleggen van allerlei thematische vraagbaken.

Deze toegenomen activiteit heeft ook geresulteerd in een toename van het bezoek aan de website. Een vergelijking van de periode juni-september 2008 met dezelfde periode in 2009 laat een forse toename zien: van 43.458 bezoekers naar 84.963 (96% extra). De stijging wordt natuurlijk gedeeltelijk veroorzaakt door enkele GeenStijl hits en doordat enkele honderden lezers alles lezen wat nieuw verschijnt. Meer nieuwe stukken op de site betekent dus meer lezers. Maar veel van onze lezers vinden ons ook via Google, en die bron is met bijna 50 procent toegenomen. In 2009 telden we tot oktober 166.159 bezoekers (zie figuur). Dat betekent een stijging met bijna 35.000 in vergelijking met de eerste negen maanden van 2008.

De verzending van nieuwsbrieven via e-mail gebeurt nu weer regelmatig. Er zijn er in het afgelopen jaar bijna twintig verstuurd. U krijgt daarmee informatie over nieuw verschenen artikelen op de website. Op onze homepage is het nu ook mogelijk om in te schrijven op RSS feeds, die u automatisch op de hoogte houden van nieuwe artikelen op de site.

Sommige artikelen zijn gebaseerd op materiaal dat de leden hebben toegestuurd. Dat wordt op prijs gesteld. Als de leden onjuistheden (tot en met foutief geplaatste komma's) aantreffen in de artikelen, wordt het ook op prijs gesteld als ze de webredactie daarop wijzen.

R.A.P. Koene

Verslag penningmeester over boekjaar 1 september 2008 – 1 september 2009 • Voor veel Nederlandse spaarders, overheidsinstellingen en wellicht ook verenigingen was het faillissement van Icesave een traumatische gebeurtenis. Ook is

het beleggen in aandelen het afgelopen jaar niet altijd succesvol gebleken. Heel wat Nederlands spaargeld is verloren gegaan. Gelukkig is de Vereniging tegen de Kwakzalverij ongeschonden door de crisis gekomen. De reserves zijn niet belegd maar staan op een spaarrekening bij een grote Nederlandse systeembank. Levert niet zo veel op, maar is wel zo veilig.

Niet zozeer het vermogensbeheer, als wel de omvang van de juridische kosten vormden de laatste jaren de grote financiële uitdaging voor de Vereniging. Deze kosten bereikten in het boekjaar 2007-2008 een voorlopig hoogtepunt (33.000 euro). In het afgelopen boekjaar was het bedrag dat we aan procedures kwijt waren substantieel kleiner (12.000 euro) en daar stonden ook nog juridische inkomsten tegenover (10.000 euro), onder meer van de proceskosten die door mevrouw Sicksz zijn betaald na haar verlies bij de Hoge Raad.

Opvallend verder is dat het ledenaantal gestaag groeit. De inkomsten uit contributies zijn, bij gelijkblijvende contributietarieven, weer met 15% gestegen tot een bedrag van meer dan 70.000 euro. De inkomsten uit donaties bleven achter bij de begroting; dat zal een effect zijn van de economische recessie. Alle gulle donateurs die ook dit jaar weer een extra bijdrage hebben gegeven bovenop de standaardcontributie, worden van harte bedankt. Mede dankzij deze inkomsten is er in het boekjaar 2008-2009 weer een flink bedrag toegevoegd aan de reserves. Dat betekent dat de Vereniging nu ontslagen is van de intensive care, maar nog wel in het ziekenhuis ligt voor verder herstel. Financiële steun is daarom nog steeds van harte welkom. Besloten is om de contributietarieven in 2010 niet te wijzigen.

Tot slot: leden die geïnteresseerd zijn in meer details van de jaarrekening kunnen contact opnemen met de penningmeester. ●

C.H.P. Pellicaan